

POVAHAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOW

2. číslo

Budyšin, februar 1966

Lětnik 16

Hrono na mały rózka 1966

Wostanje-li při mojej řeči, sće moji prawi wučobnicy! Jana 8,31

Štó njeby chcył mjez nami, kiž my to čitamy, Jezusowy wučobnik być? Wón sam, naš knjez a mištr, nam tu praji, z kajkim wuměnjnjom móžemy to jenož być, mjenujcy, hdyž wostanjemy při jeho řeči, při jeho słowje. Što ma jeho słowo na sebi, je Zinzendorf tak rjenje wuprajil w kěrļu:

Knježe, słowo swoje krasne z hnady chcył mi zachować; lěpše je hač kubla časne, wšo, štož mam, chcył za njo dać. Hdyž mi słowo twoje rubja, hdže dha załožk wěry je? Njeh mi tysac swětow lubja, mi wo twoje słowo dže.

A dale wón wuraznje cyle po našim hronu prosy:

Słowo budž mi rožkny kamjeň. Spožč, zo při nim wostanu.

Ach, to je tola tak jara wažne, zo njebychmy jenož přišli k jeho słowu, zo bychmy hdys a hdys poslušali na jeho řeč, ale zo bychmy při njej wostali džensa a stajnje! Při konfirmaciji maja pačerske džěci nětko slubić, zo chcedža při wěryje wostać a rosć. A naš serbski kěrļušer Handrij Luběnski wo nich wosadže scěhowace słowa do erta kładže:

Slyš, Jezu, sam, štož jich ert nětko či lubi, stej při nich stajnje z bójskej pomocu, zo zawostanu w swoim swjatym slubje!

Njezabudžmy, lubi wosadni, nětko w februaru a w měrcu dobroprosyć runje za našich konfirmandow, zo bychy swěru a wěrnje svoju wěru wuznali a potom tež při njej wostali a we njej rostli. My wěmy, zo we tym wulka duchowna nuza před nami leži.

Ale za nas wšitkich pjać, přeco zaso prosyć:

Jezu, při tebi chcu wostać, tebi služić wobstajnje. —

Swjeć moju wutrobu sam sebi, a daj, zo swěrnje wostanu. —

Njeh stajnje zawostanu, O Božo, při tebi. —

Ale što to praktisce rěka? My dyrbymy so z Božim a z Jezusowym słowom swěru zaběrać. Abo z našim Lutherom prajene: „My so dyrbymy Boha bojeć a jeho lubować, zo bychmy přédowanje a Bože słowo njezaczěli, ale jo za swjate měli, rady styšeli a wuknyli.“ A zo mamy k temu swoje kěmy a nutnosće, bibliške hodžiny a rozpominanja, swoje modlerske knihi a Ochrowske hesła, svoju Bibliju a spěwarske, a to wšitko k požohnowanemu wuži-

DIETRICH BONHOEFFER

4. februara móhli my Bonhoefferowe šěsćdzesacy swjećić, njebychu-li fašisća jeho před wjace hač dwaceći lětami w koncentraciskim lěhwje Flössenburg (Pfalz) wobwěnyli. My wěmy, zo je wumrěl jako swěrný swědk a martrar Jezom Chrysta. Što hewak wo nim wěmy? Znate je tola snano, zo bě jeho wliw wulki na křesćanstwo, nic jenož w Němskej, ale tež we wukraju. Jeho mjeno je česćene po cylum swěće.

Wón je so narodzil w léce 1906 we Wróclawje jako syn lěkarja, kiž bu pozdžišo profesor za psychiatriju w Berlinje. Dietrich bě wobdarjeny hólc. Wón so rozsudži za teologiju. Wón by prajil svojim přecelam: „Zo jedyn Bóh je, za to dam sebi hlówu ceć.“ 17 lět bě hakle, jako swój abitur zložiwši započá studować. 21lětny pisaše swoje doktorske džělo a 25 lět stary bě hižo priwatny docent na Berlinskej uniwersiće. Wón bu tehdom tež studentski farar za technisku wusoku šulu w Berlinje. Za

wažny staw wuznawarskeje cyrkwyje a bu wuzwolony, přédarski seminar tuteje cyrkwyje nawjedować. Poprawom dyrbyeše so to stać w rjanym twarjenju w Düsseldorfu, kotryž pak tehdom němscy křesćenjo dostachu. Tak čehnješe wón ze svojim seminarom do Zingsthofa při Baltiskim morju. Hišće trójce dyrbjachu wón a jeho kandidaća před tajnej statnej policiju čekać a sej nowy wuček tam w Pomorskej a Mecklenburgskej pytać, doniž njeje tehdomniše knjejestwo seminar čisće zakazało. Wón sam namaka wuček w Bajerskej pola katolikow a bu přeprošeny do kloštra Benediktinskich mnichow. Tam pisaše svoju slawnu knihu „Ethik“, njeje ju dokonjal. Wón so zaběra w njej z namrěwstwom křesćanskeho wječorneho kraja a ze zakładami za modernu, jednotnu křesćansku kulturu, kotrejež najwyši schodzenk wón widži we woprawnym njesebičiwym, čłowskim zadžerženju.

Zdobom je Bonhoeffer wědomnje

KUBLANSKI DŽEŇ

póndzělu, 28. małego rózka 1966

w Budyšinje na Hornčerskej hasy č. 28, we wosadnym domje

1. w 9 hodž. kemše, br. farar des. Pawoł Wirth-Klukšanski
2. přednošk: Cyril a Metod, japoštołaj Slowjanow, br. farar Feustel-Minakalski
3. rozprawje Serbskeho cyrkwinskeho dnja a Serbskeje superintendentury
4. zhromadny wobjed
5. Wšitko jězdzi, jězdzi. Wšitko jězdzi. — Přednošk ze swětłowobrazami wo jězbje po Pólskej ludowej republice, sup. Wirth

Príndźće Wy wšitcy, kotřiž sće tutón rjany džěň loni z nami swjećili, a přiwjedźće druhich sobu.

Předsyda Serbskeho cyrkwinskeho dnja farar Lazar

swojich studentow je so sam tež přeco swěru starał. W léce 1933 bu Bonhoeffer jako němski farar do Londona powołany. Ekumeniske styki bě hižom přjedy započal nawjazać, jako bě jedne léto w New Yorku studował. Te wón nětk dale haješe a spěchowaše. Wón pak nje-wosta we wukraju, hačrunjež by to lěpje za njeho było, dokelž bě hotowy Hitlerowy přečiwnik. Wězo bě tež

wanju. A hdyž so potom we wšědnym žiwjenju tež mamy po tutym jeho słowje, po tutej jeho řeči, potom smy woprawdže jeho prawi wučobnicy! La.

na tym sobu džětał, fašistiski režim wotstronić. Wón praješe: „Hdyž je šofer awta njemdry a sobujědžacych wohroža, njemóžu jenož potrjechenych pokojić a wopory njezboža pohrjebać. Ja dyrbjū sputač, šoferej wóz z rukow wutorhnyć. To so njeje jemu a druhim poradžilo. 5. haprleje jeho zajachu. We wojskiskim jastwje w Tegelu w Berlinje pak namaka čłowskich stražnikow, kiž jemu pomhachu wjele pisać a tute spisy dale posrědkowachu.

A kak wažne su nam jeho listy a fragmenty z časa jeho jatby! Po atentaće na Hitlera 20. julija 1944. na kotrymž wězo njemóžeše sam aktiw-

Wšitko jězdzi, jězdzi. Wšitko jězdzi

Naša jězba 1965 do Pólskeje ludoweje republiki. Podal Gerhard Wirth

KRAKOW

W Krakowje potajkim běchmy. Krakowski ewangelski farar — tam je jenož jedyn ewangelski farar — přešel lužiskich Serbow, wodžeše nas na tak lube a wustojne wašnje po měsće. Krakow ma poł miliona wobdlerjow. Ja sym nětč zbožo měl, sej někotrežkuli město wobhladač. Wšako sće wo tym čitali. Jako swjak běch w Italskej a sym tam swětašlawne města widzał: Rom, Neapel, Catania, Florenz, Bologna, Verona, Pisa. Kotre ze wšitkich městow bě najrjeńše? To wšak je čezko z jednym słowom prajić. Města su na wšelke wašnje rjane, zajimawe, slawne a lubozne. Njeh wam tři mjena mjenuju: Prah — Rílski klóštr w Bořarskej — a nětko Krakow. W tutych městach běch tak wosebje zbožowny, zo sym Serb a z tym Słowjan.

Tuž chcemy so wot swojeho lubeho přecela dale dać wodzić po wulkim měsće, kotraž ma tak cyle swój wosebity raz. Z nami hromadže čahaju črjody turistow po měsće — nic jenož Polacy, kotřiž swój Krakow horco lubuja, ale tež njesměrnje wjele wukrajnikow. Předewšěm widžachmy wjele wozow ze Šwedскеje a Jendželskeje.

Dopomniće so hišće na prolog tutete jězby: Wšitko jězdzi, jězdzi. Wšitko jězdzi? To wšak bě słowo lubeje Krakowskeje ewangelskeje fararki, kotraž lubje a sčerpliwe přeco zaso nowych hosći hospoduje. Hač je wona z nami wosebje luba byla, dokelž smy Serbja? Mi chce so skoro zdać. Po nami je tam pobyl němski farar, kotrehož so prašach kak je so z farskej swójbu dorěčal. „To tola žadyn problem njebě. Wónaj rěčitaj wobaj wuběrnje němsce.“ My pak běchmy jenož pólsko-serbsce hromadže rěčeli. To smy jimaj wosebje džakowni.

Ewangelski Boži dom je rjane barokne twarjenje. Tež tu ma ewangelska wosada swoju třeću cyrkej. Ewangelscy w Krakowje móža wo wšelkich dobrotach powědać, kotraž su dostali wot katolskich. Wóni wšak móža derje jednu cyrkej ewangelskim přewostajić. W Krakowje je na 100 Božich domow, mjez nimi jedyn ewangelski. Krakow je sydło katolskeho arcybiskopa. Kóždy dieceza, kotraž je Krakowskemu arcybiskopej podstajena, ma swój měšniški semi-

nje sobu skutkować, přińdže do rukow gestapowcow najprjedy w Berlinje a potom do Buchenwalda, hdžež dyrbješe wěsty čas w podzemskem bunkeru bjez woknow přebywać a čwělu čerpić. Po jutrach 1945 přiwjezechu jeho do južneje Němskeje, hdžež jeho w smjertnym lěhwje Flössenburg 9. haprleje 1945 wotprawichu. Dietrich Bonhoeffer wědžeše derje, što na njeho čakaše. Wón so rozžohnowa ze swojimi přečelemi ze słowami: „To je kónč; za mnje je to započatk noweho žiwjenja.“ Za nas pak plaći, štož stej napisane na Hebr. 13,7: „Spominajće na wašich wučerjow, kiž su wam Bože słowo powědali, a kedžbujće na wuchod jich zadžerženja a činće po jich wěrje!“ La.

nar w Krakowje. Tak su tam 3 tajke seminari. Na hasach widžiš wjele měšnikow w jich dołhej čornej drasce, kaž je tam tež wjele mnichow a nonow (smilne sotry). Docyla ma nabožne žiwjenje w Pólskej njezemjenu, sylnu móc. W Marinej cyrkwi so mjerwi z turistami, kotřiž z nutrnosću abo tež z wćipnosću so rozhladuja. Wosrjedz nich pak widžiš wjele pobožnych modlerjow, kotřiž swoje pačerje spěwaju a so mylic njedadža. My ewangelscy njechamy sej dać přihladować při swojej modlitwje. Nam klinča we wušomaj słowa našeho Zbožnika: Hdyž so modliš, dońdž do swojeje komorki a zamknj swoje durje a tola so k swojemu Wótcěj w potajnym; a twój Wótc, kiž do potajneho hlada, tebi to zaplaći zjawnje. A tola njedwěluju, zo wjele tam woprawdže nutrnje so modli. Tajke modlitwy pak su njebjeskemu Wótcěj spodobne.

Pomnik Mickiewića

Před Marinej cyrkwi je wulke torhošćo — najwjetše cyłjeje Europy, 20 korcow wulke! Tam žony rjane kwětki předawaju. Małe džěci sypaju šwitam hołbjow zorno a drěbja jim swoje pomazki. Adam Mickiewicz zhladuje měrnje ze swojeho wysokeho stejnišća dele. Němcy běchu jeho pomnik po 1939 wotstromili, ale nětč smě najwjetši pólski basnik zaso mjez swojimi lubymi pólskim ludom na „hłownym ryneku“ stać.

Wosrjedz torhošća steki rjane, swojorazne twarjenje „sukienica“. Při zemi su tam lute wobchody, kaž by tam stajny hermanek był. Pódlu tu toho twarjenja je něhdy stała radnica, kotraž so 1820 wotpali. Zawostała je jenož jeje krasna wěža.

Njedaloko hłowneho torhošća je stara uniwersita — collegium maius. To je jedne z najstaršich uniwersitnych twarjenjow w cyłjeje Europje. Tu je studował Mikławš Kopernikus (narodž. 1473, zemřel 1543). Wón je jako přeni dopokazał, zo je slóncu srjedzišćo a wokoło njeho wjerca so planety, mjez kotrymiž je naša zemja. Wulcy duchojo su chodžili něhdy po rjanym dworje stareje uniwersity. Na starošlawnym městnje stejimy!

Da-li Bóh, chcu hišće raz do Krakowa sej dojeć a tam chodzić po tutym lubym, kulturnym měsće. Wjele smy za krótkke hodžinky sej nahladali, ale wězo wšo přechwatnje. Před starými měšćanskimi wrotami stej Barkanowe wóbtwjerđenje. W jeho

dworje so džensa w lětnim času džiwadło pod hołym njebjom hraje. W jeho bliskosći je tež rjana měšćanska wěža zdžeržana a kruch měšćanskeje murje.

Barkanowe wóbtwjerđenje

Jedyn cyly džen smy přebywali w Krakowje — za nas njeměrných duchow wjele časa, za Krakow wězo přemalo.

WYSOKE TATRY

Tute rjane hory znajemy hižom ze swojich přjedawšich pućowanjow, ale tehdom běchmy na słowakskim boku a nětko je wohladamy z poľnočnej stromy.

Hižo puć z Krakowskeje nižiny do horow je wokfěwacy. Hdyž běchmy rano při pluskotajeje rěce so na wotjědjenje hotowali, přistupi k nam burrowka: na chribjeće plachtu, w jedne ruce koš, w drugej karan. W košu bě widžeć rjany wuwjazany kapon. „Chce pan męc maslo? Jejka? Twaroh? Jahody? Rjane čerstwe holandske jahody?“ „Chce pan woptać moje maslo?“ A hižom bě škrabnyla z nožom w butru a ju mi na nóchć palca dała. Tajka rjana, čista butra! Wotkupichmy jej po punta za 15 zlotych. To pak njeběchu žane złote ale chětro mazane papjerjane pjenjezy. Po našich pjenjzech 3,- hr. Tež twaroh jej wotkupichmy — z lutym spominanjom na swoju njeboh mać. Tak by wona před wjac hač pošta lětami na wikach stała a dała hordym měšćanam woptawać swoju dobru bursku butru. A kak bě wona zrudna, hdyž njebě móhla wšo derje wotbyć.

Hnydom bě tam pola nas cyla šwita hólćatow. To rěka najprjedy pričahnychu jich wowcy a potom woni sami. W chuduškej pastyrскеj drasce, ale wjeseli a šibali pacholjo. Derje so z nimi zrozumichmy. Jedyn z nich, tón kotryž ma lute „pjatki“ w šuli, chce pozdžišo hić na srjedznu šulu a tež jónu na uniwersitu. Bóh chcył tutomu lubemu matematu pastorjeje dać swoje žohnowanje, zo by so jeho wotmyslenje derje radžiło. „5“ je w Pólskej najlěpša censura a „1“ najšpatniša!

Dołho njetraješe a běchmy w samych horiskach. Awto wostajichmy na parkowanišću stej, hdžež hižo wjele, wjele awtow a omnibusow stejše, a džěchmy horje k „Mórskemu woku“. Naš luby Krakowski přečel bě nam takle radžił. To je tón najrjeńšich džěl Wysokich Tatrow na pólskim boku. Wón je zawěsće prawje měl. Mórske woko je jězor wosrjedz wysokich horow a wysoce nad nim je „Čorny staw“, dašći, ale wšak mjeńši jězor. Tam so nachila „wěčny“ sněh hač k samej wodze. Škoda, zo nas horjeka přechwata

Benedikt z Nursije

Benedikt narodzi so wokoło lěta 480 w Nursiji w Sabinskich horach. Jako młodčenc poda so do Roma, zo by tam wědomosće nawuknył a so na zastojnstwo w statnej službě přihotował. Stary sławny Rom, ze zornowca a marmjela natwarjeny, tehdom hišće steješe we wulkej pyše: wrota dobyća, triumfa, palasty a pomniki. Tola stat Romanow bě so hižo dawno počal drjebić. Romske mocnarstwo ležeše na smjertnym ložu, a Theoderich, kral Gotow, měješe hižom ceptar w horšči. A mlody Benedikt chcyše hišće do služby tohole mrějaceho stata zastupić? Wón tež bórže dopózna, zo to ničo za njeho njeje. Njebě spokojom ze studowanjom. Widžeše wulku syłu swojich towaršow, kak so zahorjeni na radosćemi swěta zaběraju. Benedikt přesta studować a wopuści Rom, poda so do horow swojeje domizny a so tam čisće swětej wotrjckny. Mnich Romanus pokaza jemu jamu, hdžež bě čłowjek někak před njewjedrom škitany. Tam chcyše Benedikt wostać we wšej chudobje a samoće. Jenož tamny mnich znaješe tuto město a zastarowaše Benedikta z cyrobu, kotruž bě sej skradžu nalutował. Přinjese jemu tež mnišu drastu, woblek ze zwěrjaceje kože, tak kaž bě to mjz egyptowskimi mnichami z wašnjom.

Rano, hdyž slóncu schadžeše, a wječor, hdyž so chowaše, ležeše Benedikt na kolenomaj a so z pozběhnjenymaj rukomaj modleše. Swět běše zabyty. Běše sam z Bohom. Benedikt pak tež před spytowanjami njewosta přelutowany. Tale čisina, tale samota, ta běše čežka, jara čežka. Husto so čuješe na wšon čas wopušćeny a wustorčeny ze swětného zboža, jeho wutrobje so styskaše po čłowskej lubosći. A čert spytowaše jeho w myslach ze žonu, kotruž bě Benedikt něhdy we swěće widzał. A nimale by Benedikt pusćincu wopušćil, zo by so swětnym radosćam podwolil. Bóh pak jeho z časom před tajkim rozsudom wobarnowa a Benedikt so spytowanja dowobara. Čisny swój woblek wot sebje a waleše so w černjach, kotřez před jeho jamu rosčechu, doniž njekrawješe.

Bórže pastyrjo a burja jeho pusćincu wuslědzichu, a wón jich troštowaše z Božim słowom, a woni jemu nošachu mloko a chlěb. Raz přičahnychu mniša ze susodneho

klóštra ze swjatočnym procesionom před Benediktowu pusćinu a prošachu jeho, zo by so stal z jich abtom. Dołho so Benedikt dlješe; njehaše do toho zwolić. Naposledk pak so jich slubjenjam dowěri a wucahny z nimi do Vicovaru, hdžež tamny klóštr steješe. Tola mniša njeběchu kmáni a hódni za tajke zhromadne žiwjenje. Jich samsna wola, to běše jich zakon. A bórže wobwinowachu Benedikta tyranstwa. Chcychu jeho zaso wotbyć. Ale kak? Naměšachu jemu jěd do wina. Jako pak Benedikt wino z křižom požohnowa, padny jemu karan z ruki. Mniša zblědnychu a wudzěrachu na črjopy. Benedikt pak spózna jich falšnosť a zo bě jeho Knjez sam před smjerću wuchował. Měrnje so pozběhny a rěčeše takle: „Bratřa, wšehomócný Bóh njech wam woda; dźice a pytajće sej nowého abta po wašej woli; mje wšak w přichodže wjace njemžeje.“ A Benedikt wopuści klóštr a poda so znowa do samotnosće.

Tele hrozne dožiwenje we Vicovaru pak njemóžeše zabyć. Běše nazonil a dožiwił, zo je mnichowstwo do dna skažene a zeswětnjene. Žro a dno křesćanskeho žiwjenja pak dyrbjala tola być lubosć k Bohu a lubosć k blišemu. Wšě zwonkowne formy dyrbjachu džěn měč jenó jedyn zaměr: znutřkowne žiwjenje a roscenje škitac a spěchowac. Jako so někotři młodzi mužojo wokoło njeho hromadźichu a jeho w předstejićerstwo prošachu, do toho zwoli. Na Monte Cassino nasta wulki klóštr Benediktinskeho rjadu. A porjad, kotryž Benedikt tomule klóštrej da, bu ze zakladom za wšitke klóštry a rjady wječorneho kraja.

Bratřa buchu wěrní Boži dźelačerjo, služobnicy a wojacy; kral, za kotrehož wojowachu, běše Bóh Knjez. Tele wojowanje a služenje běše duchowneho razu. „Ora et labora“, modl so a dźelať, to bě hesło rjadu. Džělo pak njeměješe zaměr, někajke bohatstwa nahromadzić, wone měješe jenó duchowne žiwjenje přisporjeć, zo by byl Bóh Knjez sam we wšem překrasnjeny. Klóštry dyrbjachu być njewotwisne wot zwonkowneho swěta. Tohodla so w klóštrje syješe a žněješe, mlóčeše a mlěješe. Tež wšitke rjemjeslniske džěla so w klóštrje dokonjachu. Nadešm pak steješe Boža služba. Sy-

ca.“ Wón měješe dospołnje prawje a my so hańbowachmy. To běše tón jenički króc na našej cyłej dalokjej jězbje, zo so z policiju zetkachmy.

Z horow potom dele jědzechmy po nahłej drože do Zakopaneho. Změrom móže so prajić, zo je tole zakopane, schowane město swětostawne. Před něšto lětami bě tam zymska olympiada. Raz tež přijědzechu kole-sarjo někajkeho mjezynarodneho wubědžowanja přez Zakopane. To wuwabi jednoho mjedwědza z lěsow k drože. Wón wšon překwapjeny přihladowaše, a hdyž běchu wšitcy njmo, wón zaso do swojich tatrowskich lěsow wróće čampaše. Tak nam powědaše naš Krakowski přečel.

(Přichodnje dale)

dom króc za džěn a jónu w nocy so bratřa w cyrkwi před woltarjom zhromadźichu, zo bychu Boha chwailili.

Wšitko, štož klóštrski porjad sej wot mnichow žadaše, bě Benedikt najprjedy na sebi samym wupruwował. Z wulkej dobrotu a milosću a pastyrskiej swěru wodžeše syłu bratrow a stražowaše nad jich dušemi.

Přeco znowa Benedikt swojich bratrow napominaše, zo bychu z wutrobu ponižni byli. A rěčeše jim wo dwanaće schodženkach, po kotrychž dóndžeš k wysokej lubosći Božich džěci. A to je: Boha so bojeć a sej być njepřestawajcy jeho přitomosće wědomy; dospołnje so swojeje samsneje wole wotrjec; ruče a dospołnje posluchać; cerpjenja a wšelkeje nuzy so njebojeć; tajne mysle swojemu dušowpastyrjej spowědać; spokojom być, jednoro žiwjenje lubo mječ a rady ponižowacu službu wukonjeć; sam sebje za wulkeho hrěšnika mječ; wšě njetrjebawše słowa a skutki wustajić; mjelčenje lubować a wobkedžbować; prózdne, njekničomne wjesela njewobkedžbować; ženje z rječacym hłosom njerěčeć; we wšěch skutkach być skromny a ponižny.

Tajki běše Benedikt: muž, kotryž Boha pytaše a so jemu čisće podwolil ze služěnjom. Jemu služić, jeho lubować, to běše zaměr jeho žiwjenja.

We tym lěće, jako Benedikt wumrě, bě wón džěn swojeje smjerće wžešil, a da sej row přihotować. Na šesty dnu před smjerću da so do cyrkwy donjeć a dosta tam swjaty sakrament. Na bratrow so zepjerajo, stejo a k njebjesam pozběhnjenymaj rukomaj Benedikt z Nursije 21. 3. 545 zemrě.

(Z knihy „Mročel swědkow“)

přełožil H. Š.

Woheń zbóžnosće

Wo mnichu Patriku z Irskeje so tole powěda: W jutrownej nocy lěta 455 sedžeše irski kral Loeghaire ze swojimi ludźimi na hórce Tara blisko kralowskeho dwora. Po starym pohanskim wašnju chcychu tak mjenowany nalětni woheń zadželać. Do toho njesmědžeše so nihdže druhdže woheń zamiškrić. Prjedy hač móžeše wyši měšnik pohanow ščěpowc zapalić, počachu z druheje hórki jasne plomjenja k njebju sapać. Wšitcy so nastrožichu. To bě tola kruće zakazane! Kral hnydom přikaza, zo ma so tón, kiž je so tu na pohanskej kazni přešot, na blaku zajeć. Nazajtra přiwjezdzechu Patrika, kiž bě tamny woheń zamiškril, před krala. Prašachu so jeho, čehodla je kralowu prikaznju přestupil. Patrik wotmotwi a džeše: „Tule prikaznju njejsym znał; bych pak tež woheń zamiškril, hdy bych wo nej wědzał. Znajú jenož jedyn woheń zbóžnosće, to je wěra do z rowa staća Jezom Chrysta!“

Patrik, z keltiskim mjenom Sukkat abo Sukket, je najwjetši misionar w irskim kraju byl. Tutón Brita keltiskeho pochada je najskerje w lěće 432 do Irskeje přišol.

sylny dešč. My wšak běchmy z dobrymi plašćemi derje na tajke kidanje přihotowani, ale te wbohe tiličkate holiča w krótkich cholowčkach a čeńkich bluzkach běchu na blaku na kosć a kožu přemokle. Nadžijomnje so nazymniše njesus.

By-li rjane wjedro bylo, bychmy hišće dale horje sej zalězli, tak so z tym spokojichmy. Jako mału dopomnjenku na Tatry wotšćipnychmy sej každy mału hałužku wot niskich, lažatych chójnow. A to běše wopak! Dyrbjachmy sej lubić dać, zo nas pólska policija poswari: „Hdy by chcył každy z milionow wopytowarjow sej jednu hišće tak mału hałužku wotšćipnyć, bychu naše rjane Tatry bórže nahe byle, kaž woskubana husy-

Z nowolětneho lista našeho lubeho Praskeho přečela seniora n. w. K. P. Lanštjaka

...Jednu naležnosć mam džensa hišće na wutrobie. Dostał sym poslednje číslo Pomhaj Bóh. Tam je program lětušich serbskich zarjadowanjow wot Ochranowa hač do Serbskeho cyrkwinskeho dnja. Tam však program njeje nadrobneje rozpisany. To je wulki zmylk, wosebje štož Ochranow (Herrnhut) nastupa. Njendže tam tola wo někajki wulět abo wočerstwjenje, ale dže tam wo jasny zaměr: dželać a služić serbskemu ludaj. Ochranow znamjenje njesměrnje wjele za Serbow nabožne a narodne wubudjenje. Tak je to krasnje, zo so tam zetkawaće, zo byšće so džakowali, prosyli a planowali dalje dželo. Dostawam wot tam postrowy z podpismami. Widžu, zo so tam zetkawa horstka lubych čłowjekow, ale što sej wot tam sobu dom njesu? — z Ochranowa, kotryž je džowka stareje, slawnjeje Bratskeje Jednoty, wo kotrejž je Luther rjeł, ze je najkrasniša kwětka na štomje

křescanstwa. Njewěm, kajki maće program na lěto 1966, ale prošu Was, rozwažće, hač to njemóhlo być prašenje Biblije jako žiweje knihi Wašeho ludu. Z čeho a z čim je žiwa křescanska cyrkej, jelizo nic z Biblije? Cyle swoje žiwjenje jako farar sym stal na čole bibliskeho džela a sym wudawał na každy džen wukładowane swj. Pisma „Pismákův denik“ (dženik za tajkich, kotřiž w swj. Pismje čitaju. Přisp. redak.). Bjez wšedneho styka ze swj. Pismom a podwolene pod jeho wliw, njeje cyrkej žiwa. To je potom jenož někajke towarstwo a fararjo su potom jenož zarjadnicy. Ja bych za wšitke Waše terminy jako program dał prašenje Biblije jako žiweje knihi, prašenje organizowanja skupin čitarjow Biblije, wosebje serbskich čitarjow!

Na tajke wašnje móžeće posylnić Serbstwo we Wašich wosadach. Prošu, přemyslujće wo tym!

Njeswaćidlo: Student mediciny z našeje wosady, kotryž w Berlinje studowaše, chcyše na njedzelu dom dojć. Na awtowej droze wzaštaj jeho holandskaj mandželskaj we swojim wozu sobu. Awto so na hladkej droze wobsuny a so přečisny. Mandželskaj beštaj hnydom morwaj. Naš młody wosadny nazajtra w Drježdžanskej chorowni wudycha.

Ze zapiskow indiskeho biskopa

W južnej Indiskej, tak powěda indiski biskop Lesslie Newbigin we swojim „Južnoindiskim dženíku“, buchu někotři młodži mužojo wukřćení. Přišedši domoj dyrbjachu pak zwěšćić, zo běchu durje zawrjene. Jich žony — hišće pohanki — njechachu jich do domu pušćić, njechachu za nich warić, haj njechachu docyla ničo wjace z nimi činić měć. Tři dny dolho so čile mužojo posćachu a so modlachu. Druzy ludžo, pohanjo, so nad nimi smilichu a chcychu jim jědz dać. Woni pak wšitko wotpokazachu. Chcychu radšo zawutlić, jelizo so jich žony wo nich njestarachu. Za tři dny pak počachu tamne žony znajmjeńša zaso za swojich mužaw warić. Wšo tamne pak wosta při starym: njerěčachu ze swojimi mužemi, haj wjedźechu tak mjenowanu „zymnu wojnu“. Či mužojo pak wostachu sercpni, a po wjele měsacach so žony podachu. Haj skónčnje chcychu so tež wone wukřćić dać — a to je so potom tež stało.

Jenož són abo tež kusk wěrnosće?

Wosada bě noweho fararja dostala. Bórže so tež wosadne žiwjenje mjez starymi a młodymi wožiwi. Haj, to běše wjesele! Po něčim pak bywaše nowe žiwjenje zaso slabše a stabše. Čim bóle so farar prócowaše, čim mjenje so docpě.

Jónu w nocy so fararjej džiješe. A widžeše wosnje, zo čehnješe ze swojej wosađu težki wóz na horu. Na spočatku běše derje šlo: farar wjedžeše wojo a wosadni pěknje čisćachu. Po něčim pak so fararjej zdaše, zo tu něšto njetrjechi. Bě jemu, jako by dyrbjal cyły wóz sam čahnyć. A skónčnje so wobroći, a hlej, lubi wosadni běchu so wšitcy na woz zesydali a dachu so wjezć!

Tak wosad wězo njendže! W žiweje wosađe dyrbi každy pomhać a každy zapřimnyć, každy po swojich darach a mocach pod jednym Knjezom Jezusom Chrystusom.

Modlitwa za dželo

Knježe, naš Božo, tebi so džakujemy za wšu dobrotu. Ty sy nas tysac króc wobdaril z mocu a radosću k dželtu. Tebi so džakujemy za mašiny, bjez kotrychž njemóžemy džensa wjace žiwi być. Ty sy čłowjekow wobhnađžil, zo bychu je winamakali a natwaril. Ty dawáš naturisku energiju, z kotrejž mašiny džělaja. Ty nas wučiš, natwarić swět techniki. Wobarnuj nas před tym, zo njebychmy so sami z tutymi hoberskimi strojemi zničili. Spožć, zo so njebychu mašiny nad nami z knjezom stałe. Wostaň ty naš Knjez.

Naktad Domowina. — Wuchadza z licencu č. 41/ nowinskeho zarjada pola predsydy ministerskeje rady NDR jónkróc za měsac. — Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hłowny zamolwity redaktor: superintendent Gerhard Wirth-Njeswaćidlski. — Čisć: III-4-9, Nowa Doba čisćerňa Domowiny w Budyšinje.

Z wosadow

Njeswaćidlo. Wosadna rozprawa na lěto 1965:

Křćenja: 35 (46)

Paćerske džeci: 45 (40)

Wěrowanja: 13 (11)

Křescanske chowanja: 35 (43)

Spowědni: 1 162 (1 285) mjez nimi 127 Serbow

Dobrowólne dary: 16 339,63 hr. (17 973,92 hr.).

W zańdženym léce mějachmy 45 serbskich Božich službow. Tež póstne a adwentske nutrnosće kaž hodžiny bibliskeho tydženja běchu zdžela serbske.

Naše starosće: Wot požnjena 1965 smy zaso bjez kantora. Nimamy však za njeho žane bydjenje. Je docyla móžno kantora abo kantorku dostać, hdyž njemóžemy jemu bydjenje dać? Ruinu stareho kantorata smy wotterhali, zo bychmy na samsnym měsće nowy natwarali. Wšě pospyty za natwar dowolnosć dostać, běchu hač dotal podarmo. Snano so nam to w tutym léce poradzi. Naš Boži dom so njehodži wutepić. Kak je w Rakcach na kemšach rjenje čoplo! My přemyslujemy tak a hinak a njemóžachmy so hač dotal rozsudzić. Njendže však jenož wo pjenjezy. Tepjenje dyrbi po móžnosći mało prócy činić. Wuhlo přinošować, popjěl wotnošować, njedzelo rano zahe stawać, zatepić a wo kachle so starać: što nam to čini?

Naša wěža přeco hišće žadyn časnik nima. Skazany je hižo w smažniku 1963. Před dwěmaj lětomaj hižo na njón čakachmy, lóni hišće bóle, ale tež podarmo. Hač nětke skónčnje lětsa dóndže?

Naše wjesele: Rjany běše naš wulět z busomaj do Eschdorfa a Drježdžanskeje wokoliny.

Rjane běše naše swójbne popódnjo při Zarečanskim wětrniku. Zwjeselaca je woporniwość mjez wosadnymi.

Boh Knjez budž chwaleny za wšo bohatstwo. Wón wupomhaj nam ze wšeje slabosće. W.

Pismo ewangelskeje cyrkweje w Němskej, kotrež so zaběra ze počahami němskeho ludu k jeho rańšim susodam, je wjele njeměra wubudžilo, ale je tež pola sprawnych čłowjekow wjele připóznaca dóstało. Cyrkej chce puće runać k zrozumjenju a wujednanju mjez ludami. Pólska njeje z wotmachom so podała do wječora, ale nuzowana. Wona trjeba něhdy němske kraje za wobydjenje a zežiwjenje. Cyrkej warnuje před stajnym porokowanjom a wumjetowanjom njeprawdosćow, kotrež su ludy sej mjez sobu načiniłe. Na město toho ma stupić wola k zrozumjenju a k wujednanju. Wšitcy njejsu spokojow z tajkej zmužitej kročelu ewangelskeje cyrkweje, ale my, kotřiž cheemy měr mjez ludami, kotřiž wěrime, zo Bóh nježohnuje njeprěcelstwo ale přěcelstwo, chwalimy tajku kročel.

Pólski ewangelski časopis „Zwistun“ (Posoł) zaběra so w swojim přemim čisle noweho lětnika nadrobneje z tutym pismom Němskich ewangelskich cyrkwjow. Tam rěka mjez druhim:

Memorandum Němskeje ewangelskeje cyrkweje je so stal z podawkom njewšedneje wažnosće. Wón nas zajimuje, dokelž je cyrkwinski dokument, a dokelž nastupa pólske naležnosće. Pólske zjawne mjenje je tuťon akt z připóznacom přijalo, a Synoda ew.-Luth. cyrkweje (w Pólskej) je wuprajila z přičiny tutoho wobzamknjenja swoje připóznace za Němsku ewangelsku cyrkej. Tema tutoho memoranda je prašenje přesydlencow a stejnišćo němskeho ludu k jeho rańšim susodam. Hačrunjež so někotre politiske nahłady njekrywaju z našim mjenjejom, tak je wón tola spomnjenja hódny dla swójeho chutneho nabožneho raza a dla swójeho prócowanja rozwjazac čezke prašanja w duchu křescanskeje wěry.